

„Змеят (г. Сарафов) не е змеят на народното поверие, същество тайнствено, страшно и всеилно, а един селянин, когото псуват, бият, подиграват бабичките, момите и децата. Поетическата народна легенда е дръзко окарикатурена от г. Тодоров, и вместо тайнствен ужас, извиква от сцената смях. Този змей в потури, със светещи люспи по тях, декламираше цял час, без да се разбере защо.“²⁷ А колегата му от сп. „Съвременна мисъл“ добавя: „Към този неясен образ я тегли Цена и след свадата на седянката и мъмренето на баща ѝ към момците, когато всички се разотиват недоволни и Цена остава сама на двора да тъжи и плаче, се явява пред нея Змеят. Ако вие не сте чели по-рано „Змейова сватба“ и сега за пръв път я виждате на сцена, вас ви рязва нещо, кога виждате този опънат в змийни люспи, с хлист в ръка, цинично пристъпящ и говорещ Мефисто.“²⁸

Актьорът Добри Дундаров, изпълнител на ролята на Стоил, си спомня за работата на Яворов при постановката на „Змейова сватба“ следното: „Яворов държеше много на езика. Той познаваше езика на П. Ю. Тодоров. Преди това той анализираше пиесата – първото действие е реалистично, второто – идилия. Аз се бях върнал скоро от Русия и бях болен на тема „паузи“ – впечатление от Чеховите постановки в МХТ. Яворов направи първата пауза, когато Цена изпява песента „Мене ме мамо, змей люби...“. При репетициите идваше и Петко Тодоров.“²⁹

Оттук може да се заключи, че като режисьор Яворов вече се насочва към решаването на чисто театрални проблеми като изясняване на жанра на постановката, откриване на нови и адекватни на драматургичната изразност театрални средства, каквито са в случая психологическите паузи, реализиране на сценични решения, разкриващи смисъла на драматургията. Важно е да се отбележи също така, че тези негови театрални търсения се доближават до търсенията и откритията на големите реформатори на сцената от началото на XX век. „Ясно е, разбира се, че това са началните стъпки на едно сериозно художествено преобразование, макар и все още не овладяно като последователен творчески метод, на което Яворов с режисьорските си опити трасира път в нашия театър.“³⁰

Въпреки че за постановката на „Змейова сватба“ можем да говорим като за връх в първите сценични реализации на драматургията на Петко Тодоров, не могат да се заобиколят критичните бележки на д-р Кръстев, макар и непубликувани тогава („Литературна мисъл“, 1987, № 10),

²⁷ Реч, № 1310, 27 апр. 1911.

²⁸ Съвременна мисъл, 1911, № 4, с. 260–265.

²⁹ Цит. по: Кортенска, М. Цит. съч., с. 353.

³⁰ Пак там.